

Diarienummer: LED 2021/279
Handling: 2

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
anna.osterlund@regeringskansliet.se

Yttrande över departementspromemorian Nationell plan för trygghet och studiero (Ds 2021:13)

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har anmodats att yttra sig över förslagen i ovanstående departementspromemoria. DO:s yttrande är avgränsat till frågor som berör DO:s uppdrag och verksamhetsområde.

DO har tidigare vid det samrådsmöte som Utbildningsdepartementet bjöd in till i april 2020 framhållit att det arbete mot diskriminering och för att främja lika rättigheter och möjligheter som huvudmän ska bedriva enligt diskrimineringslagen (DL) är en viktig del i arbetet för trygghet och studiero. DO kan dock konstatera att diskrimineringslagen endast behandlas perifert i den nationella planen för trygghet och studiero. I kapitel 4, med rubriken *Nuvarande reglering*, ges en detaljerad beskrivning av relevanta bestämmelser i skollagen. Det hade varit önskvärt att här även belysa diskrimineringslagen och i synnerhet de för huvudmännen relevanta bestämmelserna som rör huvudmännens arbete med aktiva åtgärder enligt 3 kap DL.

I avsnitt *3.2.2 De flesta elever är trygga i skolan, men det finns vissa skillnader* behandlas sexuella trakasserier och trakasserier som har samband med kön och som flickor utsätts för som ett särskilt problem. Av de tips och klagomål som DO tar emot gällande skolområdet framgår dock att även förekomsten av trakasserier som har samband med någon eller några av de övriga diskrimineringsgrunderna är ett allvarligt problem som påverkar elevers trygghet och studiero. DO vill därför påpeka vikten av att även arbeta mot trakasserier som har samband med andra diskrimineringsgrunder än kön.

Det finns vidare anledning att framhålla att det i de tips och klagomål som DO tar emot rörande bristande tillgänglighet för elever med funktionsnedsättning på ett tydligt sätt framgår hur brister i skolors arbete med extra anpassning och särskilt stöd har en negativ påverkan på elevernas

trygghet och studiero. Bland annat kan en elevs ordningsstörande beteende bero på att eleven inte fått det stöd som hen behöver.

I promemorian framhålls vikten av att huvudmän och rektorer tydligt prioriterar det förebyggande arbetet och tillhandahåller de personella resurser och organisatoriska förutsättningar som kan minska behovet av reaktiva åtgärder. DO delar denna uppfattning och vill alltså understryka att det i ett sådant förebyggande arbete måste ingå såväl åtgärder mot trakasserier som att säkerställa att elevers eventuella behov av stöd- och anpassningsåtgärder effektivt tillgodoses. Att i avsaknad av ett sådant väl fungerande förebyggande arbete försöka hantera förekommande ordningsstörningar genom att till exempel i större omfattning än idag genomföra fysiska ingripanden mot störande elever kan enligt myndighetens uppfattning inte förväntas leda till att syftet med den nationella planen uppnås.

DO välkomnar i detta sammanhang förslaget att Statens skolverk och Specialpedagogiska skolmyndigheten ska ges i uppdrag att tillhandahålla kompetensutveckling för elevassistenter och annan resurspersonal så att de får den kunskap och kompetens de behöver för det uppdrag som de ska utföra. Det är viktigt att denna personal har kompetens om bland annat neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, liksom om relevanta delar av diskrimineringslagens innehåll.

DO ser slutligen positivt på att det i förslaget om användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning vid undervisningen uttryckligen tas hänsyn till vissa elevers behov av att i undervisningen kunna använda sina mobiltelefoner som ett tekniskt hjälpmedel. För elever med vissa funktionsnedsättningar kan detta utgöra en viktig insats för ökad tillgänglighet. DO vill påtala att det är viktigt att det tas hänsyn till detta även vad gäller förslaget att rektorn i de obligatoriska skolformerna ska få besluta att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning ska samlas in vid skoldagens början och återlämnas senast vid skoldagens slut.

Beslut i detta ärende har fattats av Lars Arrhenius efter föredragning av utredare Magdalena Sievers. I den slutliga handläggningen har också chefsjurist Mattias Falk, stabschef Lovisa Strömberg samt sektionschef Cecilia Narby deltagit.

Lars Arrhenius
diskrimineringsombudsman